

vanov in Nemcev, temuč tudi vse prave in poštene Italijane na Primorskem, dà, celó vlado. Pošteni Italijan je svojemu narodu v ljubezni vdan, a noče biti ni ud, ni rob nemoralnemu klubu, katerega privrženci se brigajo le za svoj dobiček, vsakega drugomišljenca zaničujejo, se srdito nosijo in stregó poltnosti ter drugim pregreham.

Glavni namen Vuličevičevi knjigi je, dokazati, da na Primorji niso le Italijani isti, kateri imajo pravico eksistirati in kakor národ napredovati, ampak da se tudi slovanski národ še ni odpovedal svojim pravicam. Vsakdo zná, da je italijanska manjšina iz jednega, in da so liberalci imenovanega kluba iz družega vzroka teptali Slovanov pravice z nogami. Kedar se v deželnem zboru oglasé Slovani, bijejo njih besede na gluha ušesa, dà, osobito v Trstu je prišlo že tako daleč, da brezsravno ljudstvo po galerijah slovanskemu govorniku žvižga in siče, — zasramovanje, katero se sicer ne prime Slovanov, temuč pade nazaj na njegove provzrokovalce.

„A Slovani bodo v brambo svojih pravic“ — nadaljuje pisatelj — „ta in enaka zaničevanja potrpežljivo prebili in se ne strašili še večih od sedanjih žrtev, ker tolaži jih veselo upanje, dà, gotovost, da bode kedaj tudi njim zazoril slave dan. Mnogo v zgodovinski knjigi zapisanih dejanj svedoči o duševni velikosti in nevsahljivi nadeji, kateri ste na dolgem trnjevem potu svetili temu ljudstvu, kakor voditeljici. Dolgo je vladala temu ljudstvu zima, viharja in ledena; a že se kaže njegovim očem zôra lepših dní, že se razvija tù in tam kaka cvetlica, porošena s tolikimi solzami. V spanji robusta se mu je sanjalo o slavnih dejanjih; pride, mora priti čas, kedar se te sanje vresničijo“.

Po teh in enakih premišljevanjih opomni pisatelj, da je natisu njegove knjige pred vsem dala povod izdaja neke druge knjige. To delo ima naslov: „Geschichte Triest's für die Jugend, von Jacob Cavalli“, nekega italijanskega, v Trstu bivajočega duhovnika. Ker je municipij dal premijo temu delu in ga je tudi sam založil, zato je prevzel naravno tudi odgovornost za vse nepravilnosti, katerih od konca do kraja mrgolí v tej knjigi.

Po Cavalliju so Tržačani, Istrijani in Goričani potomci Rimljanov in Benečanov, dakle rodni Italijani, a Slovani, kateri, po dr. Klunu, ker je vseh Primorcev 634.000, znašajo tri in šestdeset odstotkov, ti so usiljenci, zloglasni v zgodovini minolih stoletij zaradi svoje surovosti in neusmiljenosti. Cavalli, kakor se vidi, ne zná, da je bila nekoč dôba, ko so bili tudi Rimljani in Benečani barbari, in da so sploh ljudstva kakor posamezniki prestali dôbo brutalitete in da, ako se historiku vsakim načinom uvidi potrebno, o tem pisati, iz tega vzroka ne sme pisati z neko samozadovoljnostjo, ker smo vsi ljudje in ker je stan vsacega ljudstva v svojem početku divji ter so njega zmage zaznamovane s pustošenjem in moritvijo.

Na tem prostoru, žalibog! ni nam moči, ako tudi le v kratkem posnetku navesti vsega, s čemer učeni pisatelj dokazuje, da Tržačani, Istrijani in Goričani živé na slovanski zemlji, sklepamo dakle z naslednjimi besedami na 21. strani, izrazivši ob enem željo, da si pred natisom slovenskega ali nemškega prevoda vsakdo, ki le količkaj umeje italijanščine, omisli imenovano knjigo.

Na napomnjeni strani se bere: „Ako bi zaradi moje ostrosti kak ud Tržaškega mestnega sveta vihal nos ali se srdil, ker je morebiti meni tujcu odpovedal vse pravice, naj pomisli, da Trst stoji v Avstriji, a ne Avstrija v Trstu, in da, ako sem neznan Tržaškim svetnikom municipija, nisem tujec prebivalcem Avstrijske

monarhije. Jaz, Slovan, delujem v interesu Slovanov. Svoj pogled obračam na gore, katere obdajajo Trst, in vidim, da tamkaj že stoletja bivajo Slovani, ki gledajo rojstvo in smrt mnogih ljudi; al oni, Slovani, verujte mi, svojega sedeža ne bodo zapustili nikdar. One kójice tam gori imajo svojo zgodovino, novejša palača nimajo nikake. Vi, kateri ljubite enakomernost, ste razrušili spomenike starodavnosti, kolikor jih je še bilo, kar je najgotovjši dokaz, da ste vi tujci. Da ste Tržačani, bile bi vam one starine svete in zapustili bi jih otrokom svojim, da bi nekoč kaj našli, na čemer bi počival njih pogled in bi si mogli priklicati minolost v spomin. Vi imate svojega Št. Justa, vsakim načinom sveto zidovje, al ob enem tudi velik grobni spominek domovini in veri; spominek, po nekoliko pogansk, po nekoliko krščansk, kar se vidi kakor v mramor vsakan protest. Vaši spomeniki starinski so Št. Just in kočé Slovanov, katere so vas videle prihajati, in katere vas bodo videle tudi odhajati. Knjigo, ki zaničuje Slované, ste vi, municipijalni svétniki, s premijo odlikovali, in moja želja ter moja dolžnost je, pogubilno sodbo izreči o njej, ne stavljajoč v vas svoje nadeje, a tudi ne tresoč se pred vami, ker mi ne morete niti škodovati, niti mi vzeti življenja“.

Izgled Evropske Turčije

po preliminarjih Sv. Štefanskih.

Mir, ki ga je Rusija sklenila s Turčijo v sv. Štefanu, je blizo to, kar konec Turškega gospodstva na polotoku Balkanskem. Ta mrvica, ki Turčiji še ostane, pride preje ali pozneje k razdelitvi.

Poglejmo, kaj sv. Štefanski mir vzame Turčiji, da vidimo, kaj jej še ostane.

Pogodba v sv. Štefanu, sklenjena med Rusijo in Turčijo, se začne s Črnogoro brez dvombe zato, da se poslavi junaški narod Črnogorski. Knez Nikita more zadovoljen biti s tem, kar ima dobiti: Črnogora postane blizo za tretjino večja in bode skoro na pol tako velika kakor Srbija. — Srbija dobí kak šestí del več, kakor je sedaj zemlje imela.

Nova Bolgarija, katero stvari pogodba Rusije s Turčijo, pa je to, kar Turčiji vzame največ zemlje. Tista blizo 3krat tako velika zemlja, ki je bila lastnina nekdanjih Bolgarskih carov o njihovi največi moči, to ima biti nova Bolgarija. Večidel Rumelije in Macedonije pripada novi Bolgariji, ki dobí skoro da celo zapadno brežino črnega morja in nekaj tudi Egejskega morja, tako, da po obsegu ni veliko manjša od Ogerske. Ona obsega vso ono zemljo, ki je bila dose-daj prav za prav jedro Evropske Turčije.

Tako Turčija ni več celota, ampak od prejšnjega trupla le to, kar je mu kaka noga ali roka: en kos Rumelije, en kos Tesalije in Albanije in Bosne in Hercegovine; ostanke njene sklepa le še morje.

Naši dopisi.

V Gorici 5. maja. — Komaj se je končala borba v kmetijski družbi zarad tajnika — že imamo drugo — volitveno borbo v kupčijski zbornici. Gre namreč za dopolnitvene volitve, katere bodo prihodnjo sredo, dne 8. t. m. Tista italijanska stranka, ki očita Slovencem, da povsod narodno politiko uganjajo, postavila je kandidatke, ki so kost od njenih kostí. Od druge strani so postavljeni spet drugi kandidatje, katere podpirajo tudi Slovenci. Pa ne, da bi med temi kandidati bil kak Slovenec — ampak stara, poštena Goriška imena so — in vendar jih una stranka ime-